

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie *Ambtelijke praktijk*

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd *Sprekend verleden*

Een jonge generatie en de oude paden

Zo zegt de HEERE: Staat op de wegen en ziet toe, en vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin...(Jeremia 6: 16a).

De woorden van de tekst hierboven klinken onder heel aangrijpende omstandigheden: Het volk van Jeremia's dagen koerst aan op de ondergang. Ondanks alle dringende waarschuwingen van de profeet gaat het maar door op het pad van de zonde. *'Mijn volk heeft twee boosheden gedaan'*, zo moet de HEERE klagen: *'Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden'* (Jeremia 2: 13). De afgoderij van het volk gaat gepaard met allerlei andere zonden. En de priesters en de profeten gaan erin mee: *'Van de profeet af tot de priester toe bedrijft een ieder van hen valsheid. En zij genezen de breuk der dochter Mijns volks op het lichtste, zeggende: Vrede, vrede. Doch daar is geen vrede'* (Jeremia 6: 14).

Een wonder dat de HEERE het volk toch niet ongevaarschuwd laat voortgaan! Opnieuw zendt Hij Zijn profeet Jeremia vanuit het priesterstadje Anathoth naar Jeruzalem. En bij monde van deze – op dit moment nog jonge – profeet richt Hij Zich tot een afdwalend volk: *'Zo zegt de HEERE: Staat op de wegen en ziet toe'*. Dat betekent zoveel als: Sta stil. Kom tot bezinning. Kijk achterom en vraag uzelf af, op welke weg u tot nu toe heb gewandeld. Blik eens om u heen en ga na, wie er nog meer dezelfde koers volgen als u nu doet. Blik eens vooruit: waar gaat het heen, als we de reis zo voortzetten? Hoe zal deze weg eindigen?

Die vragen zijn belangrijk genoeg om ook door ons gesteld te worden. Is er niet alle reden om ons persoonlijk, ambtelijk, als kerkenraden, als kerken te bezinnen op de volgende vragen: Waar bevinden we ons – persoonlijk en als gemeente? Hoe zijn we op deze weg gekomen? En waar koerst deze weg op aan? Het zou – als de Heere het zegent – nog kunnen leiden tot echte verootmoediging!

Er is nóg een woord dat Jeremia van Godswege moet en mag doorgeven. *'En vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij, en wandelt daarin.'* De HEERE gebruikt daarin twee beelden die heel vertrouwd waren voor het volk van Jeremia's dagen. Allereerst het beeld van de goede weg. Als men onderweg was in onbekend gebied, was het van levensbelang om naar de goede weg te vragen. Een verkeerde weg kon leiden naar een gevaarlijk, onbegaanbaar gebied, een onherbergzame woestijn, een hinderlaag van rovers. En het leven van de reiziger kon zo in groot gevaar komen. Het tweede beeld dat de HEERE gebruikt is dat van de oude paden. Als u wel eens in de bergen geweest

bent, dan weet u het wel: de oude paden dwars door dalen en over bergen heen, zijn vaak de beste paden. Eeuwenlang hebben generaties mensen daarvan gebruik gemaakt. Het zijn beproefde paden, die door de eeuwen heen hebben bewezen, de goede weg te zijn.

De HEERE roept een afdwalend volk terug naar de oude paden. Toen en nu. Wat dat in onze tijd betekent? Allereerst wel, dat we gaan vragen naar de oude wegen van Gods Woord. Dat we, biddend om ontdekkend licht, veel lezen in en veel luisteren naar Gods Woord.

Er ligt ook een verwijzing in naar het werk dat de HEERE in vorige geslachten heeft gedaan. In welke weg gaf de HEERE in vroegere tijden Zijn zegen? Langs welke wegen leidde Hij Zijn volk? Hoe leefde ons voorgeslacht bij Gods Woord? Wat waren de gronden der vaderen?

Een van de aangrijpende dingen die u en ik kunnen vaststellen als we bijvoorbeeld oude jaargangen van *Uit de levensbron* lezen, is dat op veel plaatsen waar vroeger een Schriftuurlijk-bevindelijke prediking klonk, nu allerlei zaken spelen die een grote geestelijke armoede in de prediking doen vermoeden. Maar wie zegt, dat u en ik daar persoonlijk of gemeentelijk ook niet op aankoersen? Daarom mogen we wel ootmoedig biddend vragen, of de HEERE op de oude paden wil brengen, wil terugbrengen en wil bewaren! Daarom mogen we ook wel waakzaam zijn.

Speciaal de jongere generatie belijdende leden en ambtsdragers heeft die verantwoordelijkheid. Het was per slot van rekening een *jonge* profeet die de woorden van onze tekst moest boodschappen: Jeremia. En het was – in dezelfde tijd! – ook een *jonge* koning die de HEERE, de God van zijn (voor)vader David, begon te zoeken: Josia. Ondanks het feit dat Gods oordeel vastbesloten was, spande hij zich in om de tempel te herstellen. Al was het maar voor een tijd. Want ook in een tijd dat de wolken van Gods oordeel laag hangen, kunnen en moeten er mensen zalig worden.

Ds. A.J.T. Ruis

Scharnier-woord

Een scharnier is heel belangrijk. Door een scharnier kan een muur als het ware worden geopend. De deur wordt aan het scharnier bevestigd en dan kan hij opendraaien en kun je door het gat in de muur naar buiten. In onze taal heb je zoiets als scharnierwoorden. Die geven opening in iets ondoordringbaars. 'Nochtans' is zo'n scharnierwoord. Jona staat voor een voldongen feit. Een ondoordringbare muur. 'Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen.' Hij kan vanuit zichzelf God nooit meer ontmoeten. Maar dan gebruikt hij het scharnierwoord 'nochtans'. En toch. Toch zal het gebeuren. Dan draait de deur open en is er een opening in die ondoordringbare muur. Door een wonder.

Jona gaat bidden in de vis. Hij is in een zware strijd en een grote beproeving. Maar hij is niet zonder hoop. En hij mag door het geloof in vers 4 zeggen: nochtans!

Ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.

En zo is Jona aan het bidden en aan het worstelen in het ingewand van de vis. Tegen alles wat er vanbuiten op hem afkomt: nochtans!

Tegen alles wat er vanbinnen tegen gezegd wordt: nochtans!

Hij weet niet hoe het allemaal gaan zal. Hij heeft er geen idee van langs welke weg de Heere het zal gaan doen. En toch: *nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.*

En wat doet hem dan zo verlangen naar de tempel? Waarom noemt hij juist de tempel?

Wel, Jona heeft in deze afgelopen dagen iets meer geleerd van de verdorvenheid van zijn bestaan.

Hij heeft meer zicht gekregen op de boosheid van zijn hart. Hij ziet die diepe kloof tussen hem en God.

En hij beseft dat die kloof alleen maar overbrugd kan worden door datgene wat daar in de tempel plaatsvindt. Hij richt zich in zijn gebed op het offer en bloed dat in de tempel te Jeruzalem wordt gestort. En dan leeft er in zijn hart: 'Och wierd ik derwaarts weer geleid.' Om meer te mogen leren van de kracht

van het bloed. Om dieper te mogen zien in de vergevende liefde van God.

Dat is het wat ook de tollenaar bewoog om naar de tempel te gaan. Hij had natuurlijk ook thuis kunnen bidden: 'O God, wees mij zondaar genadig!' De plaats waar wij bidden maakt niet uit, zo zegt de Heere Jezus tegen de Samaritaanse vrouw. Of dat nu in Jeruzalem is of in Samaria, als het maar gebeurt in geest en waarheid (Johannes 4:23).

En toch verlangt Jona naar de tempel om daar God te ontmoeten. Net zoals de tollenaar naar de tempel verlangt en juist daar zijn gebed wil bidden. Waarom? Er staat van die tollenaar geschreven dat hij zijn ogen niet durfde opheffen naar de hemel. Daar woonde de heilige God. En de tollenaar kan voor de heilige God niet bestaan. Waar richtte die tollenaar zijn ogen in zijn gebed dan op? Het staat niet zo letterlijk in de gelijkenis, maar toch denk ik dat er alle reden is om te zeggen dat de tollenaar onder zijn gebed naar het altaar heeft gekeken. Want daar lag het geheim. Zo alleen kon God hem genadig zijn. Door dat bloed dat daarop werd gestort (Lukas 18:13).

En het kan niet anders of Jona heeft daaraan gedacht. Om God in de tempel te ontmoeten. Ja, want alleen daar en zo kon Jona Hem weer aanschouwen. Buiten dat offerbloed is God een eeuwige gloed en een verterend vuur bij Wie NIEMAND wonen kan.

Dat geldt ook voor jou en mij. Wij kunnen buiten Jezus' bloed God nooit ontmoeten. Nee, wij kunnen en hoeven niet naar de tempel. In de kerk vloeit er geen bloed meer. Er worden geen offers meer gebracht. Dat is op Golgotha allemaal volbracht. Maar in de kerk klinkt wel de taal van het bloed. En hoor je de woorden van de verzoening. In de kerk hoor je preken over het scharnierwoord: NOCHTANS.

We staan voor een ondoordringbare muur. Maar Jezus Christus is de Deur. En Zijn bloed is het scharnier. Alleen door het geloof in Hem kan de muur die wij om de zaligheid hebben opgetrokken weer geopend worden.

Niet het offer dat ik breng.

Niet de tranen die ik pleng

*-schoon ik ganse nachten ween-
kunnen redden; Gij alléén!*

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Jona 2:4

Ik zeide: Ik ben uitgestoten van voor Uw ogen; nochtans zal ik den tempel Uwer heiligheid weder aanschouwen.

Angstcultuur

Is de tijd nabij dat je al voor het plaatsen van een Bijbeltekst op internet in West-Europa in de gevangenis kan belanden? Een Finse christendemocratische politica wordt namelijk om die reden vervolgd voor het aanzetten tot haat. Volgens diverse media zijn er drie aanklachten tegen de Finse politica ingediend. Eén: ze heeft gesteld dat homoseksuele relaties het christelijke mensbeeld verstoren. Twee: ze heeft op basis van Romeinen 1 vers 24-27 via Twitter kritiek geuit op deelname van de Evangelische Lutherse Kerk van Finland aan de GayPride. Drie: in een tv-interview liet de politica weten alléén ruimte te zien voor een huwelijk tussen man en vrouw.

Voor ieder afzonderlijk onderdeel kan ze twee jaar gevangenisstraf krijgen, nu de Finse procureur-generaal haar uitspraken denigrerend en discriminerend noemt. Daarmee zou ze de grenzen van vrijheid van meningsuiting en godsdienst hebben overschreden, omdat haar uitspraken bijdragen aan onverdraagzaamheid, minachting en haat.

Toenemende druk

De strijd tegen deze Paivi Rasanen staat helaas niet op zichzelf. Ook elders in het Westen neemt de druk toe op degenen die het opnemen voor een Bijbels gefundeerde visie op huwelijk, gezin en seksualiteit. Denk alleen al aan wat de Bremer predikant ds. Olaf Latzel de afgelopen tijd is overkomen. Laten we ook niet de arrestatie vergeten van een Canadese man die zich verzette tegen geslachtsverandering van zijn 15-jarige dochter. En is het in ons eigen land nog mogelijk om een publiek Bijbels geluid over deze zaken te laten horen, zonder dat dit ophef veroorzaakt in de media en de politiek?

Rasanen wordt in haar opvattingen gesteund door ADF, een chris-

telijke organisatie die opkomt voor vrijheid van godsdienst. Volgens deze organisatie creëren de Finse aanklachten een cultuur van angst en censuur in Europa, als zelfs politici strafrechtelijk worden aangeklaagd vanwege het uiten van diepgewortelde overtuigingen. Zelf is Rasanen niet van plan om te zwijgen. Ze is juist van mening dat hoe vaker christenen zwijgen over omstreden thema's, hoe meer de ruimte voor vrijheid van meningsuiting zal worden ingeperkt.

Voorzichtigheid

Is deze visie niet tegenovergesteld aan de -ook in onze gezindte gehoorde- opvatting om vanwege alle gevoeligheid juist zo voorzichtig en terughoudend mogelijk te spreken? Alleen al in de huidige coronacrisis klinkt regelmatig het pleidooi dat we als kerken ons maar heel stil moeten houden, om te voorkomen dat grondwettelijke vrijheden worden beperkt. De Heere Jezus wees Zijn discipelen er in Mattheüs 10 op dat Hij hen zond als schapen in het midden van de wolven. Juist daarom moesten ze inderdaad voorzichtig zijn gelijk de slangen en oprecht gelijk de duiven. Matthew Henry merkt daarbij op dat we behoefte hebben aan duivengezindheid als we ons door roofvogels omringd zien, zodat we ze noch zelf uitdagen, noch ons door hen laten uitdagen.

Maar tegelijk riep Christus op niet bezorgd te zijn wat ze spreken zouden, als ze op zeker moment kwamen te staan voor stadhouders en koningen. God zou dan de vrijmoedigheid geven wat ze spreken zouden. Hierbij stelt Matthew Henry dat niemand die zich op zeker moment voor de overheid moet verantwoorden, zich hoeft te kwellen met de vraag hoe en op welke wijze er moet worden gesproken om vrijgelaten te worden. Daarbij verwijst hij naar de drie

strijders voor de waarheid uit Daniël 3. Zij waren tegenover koning Nebukadnezar niet bezorgd hoe of wat zij zouden spreken.

Hoezeer ook nu duistere machten een cultuur van angst bevorderen, mag dat geen reden zijn om in de schulp te kruipen. Want, zo zegt Paulus tegen de Efeziërs: wij hebben de strijd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Daarom moet de gehele wapenrusting Gods worden aangenomen, opdat we kunnen weerstaan in de boze dag. Dat geldt ook zeker vandaag.

Drie bendes

Al rond 1753 wees Thomas Boston er op dat de wereld drie bendes kan uitrusten. Daartegen moet worden gestreden en kunnen alléén worden overwonnen door het geloof. Daarbij noemt Boston de *witte bende* van de gunstige gezindheid van de wereld, de *gemengde bende* van de zorgen van de wereld, maar ook de *zwarte bende* van het misnoegen van de wereld.

Volgens Boston brengt de wereld vaak een hele rij van tegenheden op de been, om ons bij God vandaan te drijven. Maar de dreigende blik van de wereld is voor het vleselijke hart schrikwekkender dan deze werkelijk is. Wat is de cultuur van de angst anders dan een wekroep, die zegt: Pas op, hiér is uw rust niet?

En waar komt het volgens hem op aan als de zwarte bende weer oprukt? *"Strijd ertegen, door te geloven dat de dreigende blik van de wereld door de genade van Jezus Christus u ten goede veranderd zal worden."* Tegen de angst het Evangelie!

Ds. W.L. van der Staaij

De Heidelberger een geschenk van de Heere

De zorg voor de eeuwige Kerk is blijvend. De drie-enige God, Vader, Zoon en Heilige Geest staan daar garant voor. Met nadruk heeft de Koning van de Kerk, de Herder van de Gemeente, gezegd: De poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen. Matth. 16:18. Voor het ontstaan, het bestaan en het voortbestaan van Zijn Gemeente, van Zijn Kerk, gebruikt de Heere de dienst van mensen. In het bevestigingsformulier staat zo kernachtig: Dat God onze hemelse Vader, willende uit het verloren menselijke geslacht een Gemeente roepen en vergaderen ten eeuwigen leven, gebruikt daartoe door een bijzondere genade de dienst van mensen die tot de dienst door de Heere verkoren zijn. Zij weten en belijden van harte: wat is de mens, wat is in hem te prijzen, dat Gij hem kent en gunsten wilt bewijzen. Wordt gehoord of gelezen van het werk van God drie-enig, dan is er instemming. De gouden draad van Gods liefde loopt door de kerkgeschiedenis heen. Dit doet veel. Van Calvijn las ik: in de Naam van God dank ik, Johannes Calvijn, dienaar van het Woord van God en de Kerk van Genève te zijn. Dat Hij mij, Zijn arm schepsel niet alleen genade heeft bewezen en nog in alle zonden en zwakheden verdragen heeft, maar ook, wat veel meer is dat Hij mij verleend heeft Hem te mogen dienen door mijn werk. Ik belijd te leven en te sterven in dit geloof dat Hij mij heeft gegeven aangezien ik geen andere hoop of toevlucht heb dan Zijn verkiezing waarop al mijn heil gefundeerd is. Ik verklaar dat ik getracht heb Zijn Woord onbevlekt te verkondigen en de Heilige Schrift getrouw te verklaren naar de mate van de genade die Hij mij heeft geschonken. Op 25 april werden deze belijdenissen door hem gedicteerd en vastgelegd in zijn testament. Opvallend. Een maand later, 27 mei 1564 stierf Calvijn op 54 jarige leeftijd. Calvijn ging heen stervend in de armen van zijn vriend, broeder en opvolger Theodorus Beza. De liefde van God is het die verbindt aan elkaar. Voor eeuwig. Vandaar wie de Heere vreest kent een band aan wat de kerkgeschiedenis geeft en vermeldt: er zijn rijke getuigenissen voor en na de tijd van de totstandkoming van de Heidelbergse Catechismus. De stad Heidelberg is om de Catechismus bekend geworden. Heidelberg is de bakermat van het geschrift. Het tijdsbeeld van het midden van de zestiende eeuw was niet rooskleurig. Ook niet op kerkelijk en religieus gebied. In april 1518 was Luther naar Heidelberg gekomen. Zijn werkwijze was goed en het had resultaat. Jongemannen werden door het contact met Luther voor de reformatie gewonnen. Onder andere Martin

Bucer, de latere hervormer van Straatsburg. Men ging zelfs uitzien naar een reformatie van de kerk. Men ging verlangen naar een gereformeerde Kerk. De houding van de vorsten ten opzichte van dit streven was van betekenis. Hierin werd de goede hand van de Heere gezien. Onder de keurvorsten Lodewijk en Frederik II was dit niet zo sterk. Het kwam onder de regering van Otto Hendrik tot daden. De beelden werden verwijderd uit de kerken. De reformatische prediking werd in ere hersteld. In 1577 kwam Melancthon naar Heidelberg om de universiteit te hervormen. Maar aan de inzet en de drang van Hendrik kwam vrij spoedig een einde. Na drie jaren geregeerd te hebben stierf hij zonder kinderen. Zijn neef, Frederik III, werd zijn opvolger. Frederik was een goed vorst. Een man die de Heere vreesde. Halve nachten bracht hij door met de bestudering van de Bijbel en van theologische werken. Hij kreeg de bijnaam Frederik de Vrome. Bekend is wat hij bad: Geef dat de Heilige Geest het Woord in ons make tot een levende kracht opdat het werk vrucht drage en de nieuwe mens in ons van dag tot dag toeneme tot Gods lof en tot bekering van de naaste. De inzet van Frederik was ook gericht op de totstandkoming van een Catechismus. Frederik liet twee theologen naar Heidelberg komen: Caspar Olevianus en Zacharias Ursinus. Beide zijn tot zegen geweest voor Kerk en universiteit. Zij zijn de opstellers van de Heidelbergse Catechismus geweest. Twee jongemannen. Nog geen 30 jaar. Rijk begaafd. Maar bovenal kennis van de drie-enige God tot zaligheid van een zondaar. Hartelijke liefde tot God de Heere, Zijn Woord, Zijn dienst en Zijn Kerk bezielde hen. Een levensvoorbeeld voor ons. Echt Bijbels. Sprekend was de indeling van de Catechismus: twee en vijftig zondagen. Voor elke zondag een zondagsafdeling. Over het schema ellende, verlossing en dankbaarheid is heel wat te doen, maar het is Bijbels. Neem de Romeinenbrief. Romeinen 1:18- 3:20 gaat over de ellende van de mens. Hoofdstuk 3:21 tot hoofdstuk 11:36 roemen in de verlossing in Christus. De hoofdstukken 12-16 wijzen op de dankbaarheid. Sprekende teksten zijn ook Psalm 130: 3 en 4, Hosea 14:3, Rom. 7:24 en 25 en Efeze 5:8.

Ds. M.C. Tanis

ONS VERSTAND

Na de inleiding in het vorige nummer wil ik verder met u denken over de verschillende functies van ons innerlijk en dan vooral belicht vanuit de geschiedenis van de kerk. Ik begin met het verstand. Het denkend vermogen van de mens heeft de kerkgeschiedenis gestempeld.

Ik bedoel dan zowel de negatieve als de positieve invloeden van het menselijke denken. Ik zal wel eens namen en termen gebruiken, die uitleg behoeven. Ik noem dan vooral het zogenaamde Rationalisme, een bekende wijsgerige stroming. De ratio is de rede of het denken van de mens. Ons denken kan het geloof bijzonder van dienst zijn, maar er kunnen ook nadelen aan ons denken kleven.

Welnu, het Rationalisme heeft de Bijbel willen onderzoeken. Klopt de Schrift met ons verstandelijke inzicht? Dit Rationalisme vond van niet. Het trof allerlei zaken in de Bijbel aan, die vanuit ons verstand bezien, niet mogelijk zijn. Wij, ook vooral onze jongeren, zullen zelf ook onze vragen hebben bij de Bijbel. Kon die vis Jona wel inslikken? Zo zijn er meer vragen. Het rationele denken schraapt alles, wat we niet verklaren kunnen. Wonderen, die we lezen in Gods Woord. Maar het ging nog verder: allerlei wonderen uit het leven van Jezus werden ook niet aanvaard. Ik denk aan de maagdelijke geboorte, de opstanding, de hemelvaart enz. In de bespreking van het boek van Loonstra kwam u de term metafysica tegen. Hieronder verstaan we al die zaken, die niet natuurlijk verklaard kunnen worden. Loonstra bleek ook enige aarzeling te hebben over metafysische elementen uit de Bijbel. Het Rationalisme beperkt de Bijbelse openbaring alleen tot hetgeen ons verstand kan aanvaarden. De Bijbel is met zichzelf in strijd, zo werd gesteld. Dus is deze onbetrouwbaar. De openbaring werd wel aanvaard, maar dan zoals deze tot ons komt in de natuur en de geschiedenis, of ook in het geweten van de mens. We houden dan slechts een openbaring over, die door en door natuurlijk is. Deze valt dan samen met de ontwikkeling van de mensheid.

Trekken we een lijn naar het heden, dan zien we dit Rationalisme springlevend aanwezig. "De" wetenschap gaat steeds meer uitmaken wat betrouwbaar is in de Bijbel en wat niet. Denkt u maar aan het thema: schepping en evolutie. Zodoende zet het verstand een rem op het geloof. We voelen allemaal die neiging in ons binnenste. We willen allemaal graag begrijpen en doorzien wat Gods Woord zegt. We moeten beseffen dat we op de weg van het verstandelijke inzicht niets van het Woord overhouden. Ons denken is van nature echt verduisterd. Een verlicht verstand is een weldaad, maar een verduisterd verstand laat na de ware grond van het weldoen op te merken.

Dat bleek ook bij de Socinianen. Deze hadden vooral moeite met de verzoening. Zij leerden dat er geen verzoening nodig is. God is liefde, dus Hij vraagt geen betaling. Ook dat is een rationele uitspraak. Een God van liefde en toorn kunnen we ons niet voorstellen. Dus: geen verzoening.

De ratio heeft ook andere invloeden gebracht. U komt de term "Scholastiek" wel eens tegen. Veel oude

schrijvers bedienden zich van scholastieke denkbeelden. Wat is deze Scholastiek? In deze richting komen veel denkwijzen terug van oude wijsgeren, zoals Aristoteles en Plato. De manier van denken en de logica die zij hanteerden, werd toegepast op de Bijbel. Gemakshalve zouden we kunnen zeggen: Wijsbegeerte en theologie lopen door elkaar heen. Er zijn theologen geweest die meenden dat we sommige waarheden uit de Bijbel wel verstandelijk kunnen verklaren. Hellenbroek spreekt in zijn bekende vragenboekje over de Godsbewijzen. Kunnen we bewijzen dat God bestaat? Een belangrijke vraag. Hij meende dus van wel. We zeggen hem dat niet na; we spreken liever van argumenten. Dus ook hier een invloed van de wetenschap, maar dan op een andere manier. In dit geval ter ondersteuning. Rome leert verder dat we vanuit de mens kunnen opklimmen tot de genade.

Niettemin heeft het verstandelijke inzicht veel goeds gebracht. Onze oude schrijvers noemden hun preken: leerredenen. Die naam zegt al iets. Zij gaven heel veel tekstmateriaal in hun preken. Je moest er goed bij zijn met je gedachten. Er lag stevig onderwijs in hun preken. Het is niet moeilijk om hier een praktische toepassing te maken. In onze tijd zien we namelijk het omgekeerde gebeuren. We pleiten allemaal voor een eenvoudige preek. Ook voor een eenvoudige Bijbel. Dus een meer begrijpelijke vertaling, vooral voor de jeugd. Laat de dominee nooit zeggen dat zijn tekst een beetje moeilijk is, want dan gaan de hoorders daar zeker mee aan de haal. De dominee zegt zelf al dat het moeilijk is, dus..... Nooit zoiets zeggen dus. Alles moet door de versimpelingsmolen heen. Geen moeilijke woorden of begrippen, of leg ze uit. Ja, maar je kunt niet elk begrip telkens maar weer uitleggen. Een woord als "rechtvaardiging" mag bekend verondersteld worden. In onze tijd moeten we ons verstand eerder te hulp roepen en mogen en moeten de voorgangers zich ook richten op het verstand. Denk maar na en denk maar mee. Als ik soms luister naar de moderne preek, dan kunnen we spreken van een verregaande versimpeling, ook wel eens verkleutering genoemd. Hier mag de ratio best wat meer aan bod komen. Gods Woord vermaant ons ook dat we niet bij de eerste beginselen moeten blijven hangen, maar u zou een leraar moeten zijn "vanwege de tijd". Conclusie: terwijl in de wereld steeds meer op de kaart van het verstand gespeeld wordt, stompt in de kerk het denkend vermogen af. Dat geeft te denken. We kunnen dan spreken van een rationele crisis. Wie echter genade leert kennen, wordt heilbegerig. Een paard, een muilezel worden beelden genoemd van verzet en domheid. Daarvoor worden we gewaarschuwd.

Een heilloze beslissing (1)

In het vorige nummer van ons blad gaf ik aandacht aan het recent verschenen boek *Op verhoogde toon*. Het betrof de bundel *Verzameld werk* van wijlen ds. L. Kievit (1918 – 1990). Ik beloofde op één van die opgenomen bijdragen terug te komen. Het betreft het commentaar van ds. Kievit op het besluit van de Hervormde synode destijds om de vrouw toegang te geven tot het bijzondere ambt. Hij schreef dit in 1958 in het eerste nummer van *Theologia Reformata*, een driemaandelijks theologisch tijdschrift, dat nog steeds bestaat.

De actualiteit van het onderwerp brengt me ertoe (een groot deel van) dit waardevolle commentaar na zoveel jaren door te geven. Deze stem uit het verleden verdient het ook nu nog om gehoord te worden. Hier volgt het eerste gedeelte.

“Een kerkelijke beslissing

De teerling is geworpen. Op maandag 23 juni 1958 heeft de synode het voorstel aanvaard om het ambt van ouderling en diaken voor de vrouw open te stellen. Tevens werd de vrouw in bepaalde gevallen en voor bepaalde werkzaamheden toegelaten tot het predikambt. Het behoeft geen nader betoog dat deze beslissing diep ingrijpt in het kerkelijk leven. Niet zozeer omdat het ‘aanzien’ van de gemeente gewijzigd wordt, nu vrouwen naast mannen in de kerkenraad zitting zullen nemen, maar omdat de orde van het gemeentelijk leven hierdoor wordt verstoord, een orde die in het Woord Gods geworteld was. (...)

Belijdt de kerk niet dat de waarheid boven alles is en dat men die niet gelijk mag stellen met enig besluit? Want alle mensen zijn uit zichzelf leugenaars en ijdelers dan de ijdelheid zelve (art. 7 NGB). Daarom – en dat is ons standpunt tegenover dit besluit – verwerpen wij van ganser harte al wat met deze onfeilbare regel van de Heilige Schriftuur niet overeenkomt. (...) Het is bij uitstek kerkelijk om zich aan de belijdenis van de kerk te houden.

De vraag is trouwens gewettigd of deze beslissing onze kerk niet bedenkelijk dicht bij de sekte brengt. In ieder geval vinden we daar reeds lang de vrouw naast de man op een plaats die wij met het ambt kunnen vergelijken. Er loopt een lijn door de kerkgeschiedenis waarop men de vrouw telkens tegenkomt: marcionieten, quakers, Leger des Heils. De sekten namen deze beslissing reeds in de tijd na de apostelen. Hebben wij daar wel voldoende erg in gehad? De leer van de Heilige Geest en van het ambt waren daarbij in het geding en ze zijn het nog.

De gedachtewisseling

De gedachtewisseling leverde geen nieuwe gezichtspunten op. Daarom had ze een wat vermoeiend verloop, men wist over en weer wel wat de argumenten waren. Er is immers reeds zo lang en breed over gesproken, de zaak was zo ongeveer doorgepraat, bijna – zou ik zeggen – doodgepraat. Voorlopig zal men er nu wel het zwijgen toe doen; nakaarten staat in een

kwade reuk. Desondanks wagen wij het een enkel woord aan dit gehouden gesprek, dat voortijdig zijn einde vond in de gewraakte beslissing, te wijden.

De tegenstanders hielden zich eenvoudig aan het Woord des Heeren. Niet hoog gevoelende, maar gehoorzaam. Voor hen waren de uitspraken van de apostelen, van Paulus in het bijzonder, doorslaggevend. En deze uitspraken lagen verankerd in het getuigenis van de Schrift aangaande de verhouding van man en vrouw, van Christus en de gemeente. Mocht men de schijn van een al te simpel Schriftgebruik op zich laden, daartegenover stond de klaarblijkelijke bedoeling van de Schriftuurplaatsen vast. Het hanteren van de Heilige Schrift geschiedde door hen in gemeenschap met de belijdenis van de vaderen.

De voorstanders konden hun bezwaren niet ontzenuwen. Zij nodigden hen uit tot een heel ander verstaan van de Heilige Schrift. Zij spraken over de tijdgebondenheid van de uitspraken die tegen de vrouw in het ambt pleiten. De vrijheid in Christus werd tegenover de gebondenheid aan de tijd en aan de letter gesteld, terwijl anderzijds de huidige tijdsomstandigheden een groot gewicht in de schaal bleken te leggen. Soms leek het als maakte de ontwikkeling van de dingen het de kerk duidelijk dat God de vrouw tot het ambt riep – zo werd het trouwens letterlijk gezegd. De Heilige Geest zou ons in deze waarheid leiden, en Die moesten we niet tegenstaan. Een wat verwarrende veelheid van argumenten, die niet vrij van tegenstrijdigheid waren. Ondertussen hebben die argumenten tot deze beslissing geleid. Het is benauwend dat hierbij de Heilige Schrift niet zonder voorbehoud werd aanvaard als het Woord van God. Wij wisten dat wel, uit beschouwingen, maar vergaten wellicht dat deze beschouwingen metterdaad tot beslissingen voeren. De verhouding Woord en Geest werd telkens op een doperse wijze scheefgetrokken. Het kostbare goed van de *claritas et perspicuitas Sanctae Scripturae* (de helderheid en doorzichtigheid van de heilige Schrift) werd verkwanseld voor een al te menselijk benaderen van het Woord des Heeren, waardoor ieder er het zijne uit kan lezen, zonder van ongehoorzaamheid beschuldigd te kunnen worden. Dat wij hierdoor aan de tijdgebondenheid van de hedendaagse theologische beschouwingen worden uitgeleverd, is duidelijk.

En deze gebondenheid begeren wij in het minst niet. Waar komen we terecht, wanneer de band aan het Woord Gods losgemaakt wordt? Werkt dat niet ontbindend in heel het kerkelijk leven en zijn de ontbindingsverschijnselen die zich schier overal voordoen niet onrustbarend?”

(slot volgt)

Ds. J.M.J. Kievit

HET WERK EN DE KERK VAN DE VERHOOGDE CHRISTUS

Onder de stemmen die in het verleden van onze kerken hebben geklonken, is ook die van prof. P.J.M. de Bruin (1868- 1946). Over zijn leven en betekenis voor onze kerken verscheen in 2006 een leerzaam artikel in 'Oude Paden', van de hand van prof. dr. A. Baars. Een mooi boekje van prof. De Bruin is 'Het formulier van den kinderdoop' (Dordrecht, 1937). Als ik me niet vergis, wordt het nog steeds door sommige kerkenraden aan de doopouders gegeven. Hieronder – in verband met de periode van het kerkelijk jaar – een vragenbeantwoording door hem in De Wekker (1905) over Psalm 110: 3: 'Uw volk zal zeer gewillig zijn op den dag Uwer heirkracht, in heilige sieradiën; uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer jeugd zijn.' | ds. A.J.T. Ruus

Aan Gods rechterhand

Wij hebben in bovengenoemde psalm een van de Messiaanse profetieën. David voorspelt hier het zitten ter rechterhand Gods van de verheerlijkte Middelaar, tot Wie de HEERE (Hebreeuws: Jehova) gesproken heeft: 'Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten.'

David's Heere (Hebreeuws: Adonai), tot Wie Jehova sprak, is de Messias, zoals de Heiland Zelf dit tekstwoord verklaarde bij Zijn rondwandeling op aarde, toen Hij zei: 'Is de Messias Davids Zoon, hoe noemt David Hem dan zijn Heere?'

Deze Messias, aan de rechterhand des Vaders gezeten, zal eenmaal over al Zijn vijanden triomferen. Hij zal ook Zijn koninkrijk uitbreiden, de scepter van Zijn Woord zenden uit Sion en vanuit Jeruzalem Zijn rijk over de aarde uitbreiden. Hij zal heersen in het midden van Zijn vijanden, ze onderwerpen, ze maken tot Zijn onderdanen.

Gewillig

En waar de Messias dan optreedt in Zijn kracht, daar zullen Zijn onderdanen zeer gewillig zijn Hem te volgen. Waren zij vroeger wederspannig en wederhorig, waar de Heere

opstaat en ze onderwerpt, daar worden zij zeer gewillige dienaren. De Heere heeft een gewillig volk, dat op de dag van 's Heeren heirkracht, als Hij hun te sterk wordt, vraagt: Heere, wat wilt Gij dat wij doen zullen?

En niet alleen heeft die aan 's Vaders rechterhand gezeten Messias een gewillig volk, het is ook een heerlijk volk, gekleed in heilig sieraad. Gods kinderen dragen het kleed van de godsvrucht en van het geloof, het kleed van ootmoed en nederigheid. Ja meer, waar Christus ze kocht met Zijn bloed, daar kleedt Hij ze ook met het kleed der gerechtigheid, dat Hij hun verwierf.

Met wat voor schone kleuren ziet David hier het rijk van de verheerlijkte Messias. Hij ziet de onderdanen van Christus als een gewillig gemaakt, met genade bekleed volk in groten getale schitterend als diamanten aan de kroon van de Middelaar.

Dauwdruppels

Dit doet hem dan ook uitroepen: *Uit de baarmoeder des dageraads zal u de dauw uwer jeugd zijn.* Hij wil zeggen: evenals de dageraad de dauwdruppels voortbrengt, zo ook doet het komen van de dag van 's Heeren heirkracht een leger van schitterende, geestelijke, in heilig sieraad blinkende strijders ontstaan. De dageraad brengt de dag voort, en met de dag ook de dauw, die de dageraad vergezelt. Zo is het in de natuur. Eerst schemering, dan dageraad, dan opgang van de zon en de nieuwe dag is verschenen. Maar bij dat licht van de nieuwe dag wordt ook iets gezien, dat eerder in het donker niet zichtbaar was, namelijk de heerlijke, fonkelende dauwdruppels, die als het ware door de dageraad worden gebaard.

Welnu, zo is het ook met het geestelijk zaad van Abraham, met de gewillig gemaakte kinderen van God. Als de dag van 's Heeren heirkracht aanbreekt, dan ziet men ze schit-

teren als een uitgebreid veld van dauwdruppels op een door de zon beschenen aarde. Dit door Christus herschapen volk is *de dauw uwer jeugd*. Dit ziet op de volle kracht en vruchtbaarheid van Gods volk, zegt Da Costa, want dauw en jeugd duiden de versheid, frisheid en nieuwheid aan van de wedergeboorte.

Luther vertaalt ons tekstwoord zo: 'Uw kinderen worden U geboren, zoals de dauw uit de dageraad.' Het ziet dus op de talrijkheid en heerlijkheid van de wedergeborenen, die de Heere Jezus onder de nieuwtestamentische dag zal roepen, wanneer Hij, aan 's Vaders rechterhand gezeten, vandaar de scepter zendt en heerst in het midden Zijner vijanden.

Gods hand en Gods werk

De dauwdruppels, voortgekomen uit de baarmoeder des dageraads en gezien bij het geboren worden van de nieuwe dag, zijn niet alleen schoon, maar ook van goddelijke afkomst. Geen mensenhand heeft ze 's nachts gestrooid en aan de halmen van het gras gehecht, maar de Heere deed ze zonder menselijk toedoen 's nachts ontstaan. Zo ook is het met het volk des Heeren op de dag van 's Heeren heirkracht. Zij zijn enkel Gods werk, ontstaan door het wonderwerk van vrije genade en ze blinken bij het opgaan van de dag van 's Heeren heirkracht u tegen als een heilig volk, een verkregen volk, een koninklijk priesterdom, waarvan gezegd moet worden: 'Wie heeft Mij dezen gegeneerd?'

prof. P.J.M. de Bruin

Antwoorden van u (3)

Naar aanleiding van de vraag over de twee personen die met de Heere Jezus tegenwoordig waren op de berg der verheerlijking, namelijk Mozes en Elia, beloofde ik de vorige keer iets naders te zeggen over de persoon van Mozes. Kunnen we iets meer zeggen dan wat er over Mozes' heengaan wordt vermeldt in Deuteronomium 34?

De vraag is of je kunt stellen dat de gebeurtenis van de verheerlijking op de berg, waarbij Mozes en Elia met de Heere Jezus spraken, ook iets te maken had met de dood van Mozes. Elia's lichaam is in heerlijkheid opgenomen. Elisa zag hem op een vurige wagen vertrekken uit deze wereld. De discipelen hebben echter op die berg niet alleen Elia, maar ook Mozes gezien. Was dat dan ook bij Mozes de reden waarom men niet mocht weten waar hij begraven was, omdat zijn lichaam later nog nodig was voor de verheerlijking? Of werd Mozes lichaam onvindbaar begraven zodat het volk hem niet zou gaan vereren? Dat is dan de vraag en nu het antwoord!

Uit Deuteronomium 34 (niet door Mozes zelf maar door een ander beschreven, misschien wel door Jozua) blijkt dat Mozes zowel gestorven, echt gestorven is en daarna daadwerkelijk begraven. Bij zijn dood en begrafenis is niemand aanwezig geweest dan de Heere alleen. Denk dan bijvoorbeeld aan de Heere in de gedaante van de engel des Heeren. Maar hoe wist de Bijbelschrijver dan wat er gebeurd is? En hoe komt hij erbij om zelfs een bepaalde locatie aan te wijzen, terwijl hij daarna zelf zegt dat niemand ooit de plaats van Mozes' graf geweten heeft! En nog iets: als niemand bij dat aangrijpend gebeuren aanwezig is geweest, hoe weet men dan dat de Heere aan Mozes het gehele beloofde land liet zien?

Op die vragen is het antwoord niet zo moeilijk. In Deuteronomium 3 beschrijft Mozes zelf dat hij de Heere gebeden heeft om het beloofde land binnen te mogen gaan. Hij kreeg daarop een duidelijk antwoord van de Heere. Maar bij dat antwoord sprak God ook uit dat Mozes het gehele land zou mogen zien, maar daar niet binnen gaan. Van deze feiten wist de schrijver van hoofdstuk 34 dus af. Zijn conclusie is dat de Heere het land vlak voor Mozes' dood metterdaad heeft laten zien. In Deuteronomium 3 wordt de locatie waar het alles gebeurde op de berg Nebo reeds genoemd. Vandaar dat het later bij anderen bekend was. Zie hierover ook het slot van Deuteronomium 32.

Je kunt echter ongeveer de plaats weten, maar niet precies. Degenen die naar het graf gezocht hebben, hebben het daarom niet kunnen vinden, maar vooral niet, omdat de Heere geen grafteken, wij zouden zeggen een grafsteen, heeft opgericht. Miljoenen graven zijn onvindbaar geworden. Maar voor de Heere is het stof van Mozes, en van al Zijn kinderen, niet

onvindbaar. Dat zal blijken op de jongste dag. En dat heeft God ook al laten zien in het geval van Mozes. Er is met het lichaam van Mozes, werkelijk gestorven en begraven, namelijk wat gebeurd! Wat dan?

Veel weten we daar niet van. Maar wel iets. De apostel Judas vermeldt in zijn korte en niet gemakkelijke briefje dat de aartsengel Michael met de duivel getwist, geredetwist heeft, toen hij met de duivel handelde over het lichaam van Mozes, vers 9. Er is een boekje geweest, getiteld: "De hemelvaart van Mozes"., waarvan slechts een klein deel bewaard is gebleven. In dat overgebleven deel vinden we niets van de dingen waar Judas over schrijft, maar de apostel heeft het blijkbaar wel geweten, en hij veronderstelt ook dat zijn lezers de inhoud van dat bewuste boekje kennen.

Aangezien wij nu van Elia weten dat hij ten hemel is gevaren, en zijn sterfelijk lichaam in een punt des tijds in een verheerlijkt lichaam veranderde, maar op de berg der verheerlijking naast Mozes staat, zouden we kunnen aannemen dat ook Mozes op een gegeven moment datzelfde wonder heeft ondergaan. Hij moet dan zijn opgewekt uit zijn graf (God wist waar hij lag en Hij wekt de doden op) en daarna naar de hemel zijn gegaan. Wat met Elia blijkbaar kon gebeuren, kon natuurlijk ook met Mozes gebeuren. God kan alles wat Hij wil!

Bij die gebeurtenis was dan wellicht de aartsengel Michael (het hoofd van het leger des heils) betrokken, maar ook de duivel heeft zich er mee bemoeid. Die zit altijd boven op het werk van God immers? Misschien wilde de duivel het werk verstoren, want zo is hij, en wellicht met de bedoeling dat er op een gegeven moment afgoderij met het graf van Mozes zou worden gepleegd, want zo iets juicht hij natuurlijk van harte toe. Hij weet immers dat ons hart van nature afgodisch is?

Misschien is er dus een strijd geleverd rondom Mozes' graf, waarop de apostel Judas in zijn kleine briefje duidt. Er gebeuren dingen onder de hemel waar we geen flauw benul van hebben. Wel weten we van geestelijke boosheden in de lucht. Ook weten wij dat de engelen Gods kinderen beschermen. De opstanding van Mozes zou dan de reden kunnen zijn dat hij samen met Elia aanwezig was op de berg der verheerlijking. En wannéér Mozes dan werd opgewekt uit zijn graf en weer met zijn ziel verenigd, dat weten we niet. Misschien wel kort voor het gebeuren op

de berg der verheerlijking. En dan als een bewijs dat Jezus' uitgang uit Jeruzalem, Zijn lijden en sterven, niet tevergeefs zou zijn, maar een heerlijke en zalige en eeuwige vrucht zou opleveren voor heel Gods volk. Jezus zou de weg gaan, borgtochtelijk, naar dood en graf, waarom Mozes de tegenovergestelde weg zou kunnen gaan, en met hem al Gods kinderen: van

dood en graf naar het leven!

Tenslotte: ik stelde ook een vraag over de wederkomst van de Heere Jezus aan de orde. Op de door u ingezonden reacties hoop ik de volgende keer in te gaan.

Ds. K. Hoefnagel

PERS BERICHT

STICHTING 'GODSVRUCHT EN WETENSCHAP'

Van verschillende kanten werd dr. P. de Vries na de aankondiging van zijn vertrek van de VU en het Hersteld Hervormd Seminarie gevraagd door te gaan met opinievorming en theologische toerusting op academisch niveau. Als het gaat om het eerste zal De Vries D.V. ook in de toekomst op zijn weblog www.drpdevries.com opinievormende bijdragen plaatsen, naast bijdragen zowel van pastorale aard als met een wetenschappelijk karakter.

Om hem de gelegenheid te geven theologische toerusting te bieden op academisch niveau is de interkerkelijke stichting 'Godsvrucht en wetenschap' opgericht. Vanaf september dit jaar gaat dr. De Vries voor deze stichting werken. De stichting is zo opgezet dat het bestuur, als zij dat nodig acht en daartoe mogelijkheden ziet, de activiteiten kan uitbreiden. Met haar naam geeft de stichting aan dat wetenschap, en in het bijzonder theologische wetenschap, nooit neutraal is. Theologie heeft de Bijbel, als de stem van de levende God, als bron en norm en wil dit naspreken. Dit wordt gedaan in de overtuiging dat daarvoor een verstand nodig is dat zich onderwerpt aan het Woord van God en zich laat verlichten door Zijn Geest.

Doel van de stichting

Het doel is allereerst om door middel van cursussen op academisch niveau theologische toerusting te geven. Ook zij die een HBO- niveau hebben, zijn van harte welkom. Onder andere maar zeker niet uitsluitend wordt gedacht aan predikanten en leraren van middelbare scholen die nageschoold willen worden. Daarnaast beoogt de stichting om ook een bredere kring van theologisch geïnteresseerden toe te rusten. Dr. De Vries is ook beschikbaar voor lezingen voor breder publiek (ambtsdragersvergaderingen, gemeenteavonden enz.).

Cursussen en data

De stichting biedt vooralsnog vier diverse cursussen aan over uiteenlopende onderwerpen. Hierbij starten er twee cursussen in najaar van 2021 en

twee in het voorjaar van 2022. D.V. vrijdagavond 24 september start de cursus 'Hermeneutiek'. De cursus 'Verantwoording van het geloof in het voetspoor van Augustinus' begint op D.V. zaterdagmorgen 27 november.

Er zijn daarnaast twee cursussen die doordeweeks worden gegeven, namelijk 'Inleiding Bijbelse theologie' en 'Close reading van de Hebreeuwse tekst van Ezechiël'. Deze is vooral bedoeld voor hen die hun kennis van het Hebreeuws willen opfrissen en uitbreiden. De cursus 'Close reading van de Hebreeuwse tekst van Ezechiël' begint D.V. 21 september en 'Inleiding Bijbelse theologie' D.V. 3 februari 2022.

Voor een breder publiek worden er tot slot vier avonden toerusting gegeven over theologisch relevante onderwerpen. De eerste cursusavond is D.V. vrijdag 1 april 2022.

De cursuslocatie is het Hoornbeeckcollege, Noordelijk Halfrond 10, 2801 DE te Gouda. Informatie over de cursussen is te vinden op de website www.godsvruchtenwetenschap.nl. Op deze site is ook een overzicht te vinden over de cursussen die de komende jaren zijn gepland. Daarnaast wordt informatie gegeven over het doel en de visie van de stichting. Het bestuur spreekt de wens en bede uit dat de theologische toerusting die wordt geboden, mag bijdragen aan de opbouw van Gods kerk.

AMBTSDRAGERSCONFERENTIE

De ambtsdragersconferentie zal dit jaar vanwege de coronamaatregelen online gehouden worden op Deo Volente zaterdag 22 mei 2021 van 10.00 tot 11.30 uur. Prof. dr. A. Huigen zal de inleiding verzorgen naar aanleiding van zijn boek *Lezen en laten lezen*. De titel is: *Gelovig omgaan met de Bijbel, juist als ambtsdrager*.

De conferentie is te volgen door op bijgaande link te klikken of over te typen: <https://tinyurl.com/CGADC2021>

Er kunnen digitaal vragen worden ingediend tijdens de uitzending via: CGADC2021@gmail.com

Heeft u hart voor het reformatisch onderwijs, oog voor de achterban van de school en het vermogen om toezicht te houden op het gevoerde bestuur? Dan maken we graag kennis met u.

Wij zoeken, vanwege statutair aftreden, per 1 januari 2022 een

LID RAAD VAN TOEZICHT

aandachtsgebied

Identiteit en Samenleving

Informatie

De voorzitter van de sollicitatiecommissie, A.M. Weststrate, tel. 06 517 492 25, zal u graag meer vertellen over de functie. Een uitgebreide advertentietekst kunt u vinden op www.pieterzandt.nl/vacatures.

Solliciteren

U kunt uw sollicitatiebrief en CV tot 27 mei toesturen aan raadvantoezicht@pieterzandt.nl.

De sollicitatiegesprekken vinden plaats op D.V. dinsdag 8 juni 2021 (namiddag of avond).

Pieter Zandt
scholengemeenschap

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 10 juni 2021. Kopij graag binnen donderdag 20 mei 2021.

Pinksteren

De beide Pinksterdagen liggen voor ons. Op die dagen wordt de uitstorting van de Heilige Geest herdacht. De prediking van Petrus werd rijk gezegend. De Heere gaat ook in onze tijd door met de volvoering van Zijn welbehagen. Het zij ons gebed: 'Uw Koninkrijk kome.'

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechthzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

BOEKBESPREKINGEN

B. Florijn, Onder de slip van Zijn mantel, gebonden, 80 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978 98 331 1083 2.

Een indrukwekkende geschiedenis uit Schotland over dominee Alexander Peden die in een tijd van vervolging (17e eeuw) wonderlijk werd bewaard door de Heere. Hij moest uit zijn gemeente vertrekken vanwege de vervolging en trok jarenlang het Schotse land door om te preken. Geschikt voor jong en oud om te lezen.

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,

Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978

E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116

E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.

Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 29,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 34,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegrafenissen.nl
info@vanstaverenbegrafenissen.nl

Timotheos

 EVANGELISATIE
  ONDERWIJS
  ZORG VOOR (WEES)KINDEREN

Geeft u hen een toekomst?

Help ons de armoede-spiraal van de Malawiërs te doorbreken én hen in aanraking te brengen met het Evangelie.

Meer informatie en doneren:
www.timotheos.nl/help-mee

Woordzoeker

L	P	W	W	E	R	K	E	N	H	A	N	D	E	L
B	E	B	O	U	W	E	N	I	N	K	O	M	E	N
E	R	V	A	A	R	D	E	O	O	G	S	T	E	N
D	S	K	E	H	E	O	P	B	R	E	N	G	S	T
R	P	T	A	N	O	G	R	O	E	I	E	N	E	R
W	E	T	E	S	S	O	F	A	M	I	L	I	E	K
F	C	O	V	A	K	O	P	L	E	I	D	I	N	G
A	T	E	M	E	M	N	G	A	E	A	L	R	G	
D	I	K	O	M	N	M	N	D	R	L	P	E	E	R
R	E	O	N	T	W	I	K	K	E	L	I	N	G	O
I	F	M	D	O	N	S	O	S	E	R	O	T	E	E
A	R	S	A	I	I	R	D	H	G	Z	H	E	N	N
T	E	T	A	U	C	E	H	O	O	P	V	O	L	T
I	N	R	H	I	O	A	L	B	A	N	I	E	U	E
K	T	T	M	V	P	L	A	T	T	E	L	A	N	D

AARDE
ADRIATIK
ALBANIE
BEDRIJF
BOUWEN
FAMILIE
GROEIEN
GROENTE
HANDEL
HELP
HOOP
HOOPVOL
INKOMEN
KAS
KOM
LENTE
LEVENSONDERHOUD

MICROKREDIET
MONDA
ONTWIKKELING
OOGSTEN
OPBRENGST
PERSPECTIEF
PLATTELAND
REGEN
TEAM
THUIS
TOEKOMST
TRAINING
VAKOPLEIDING
VOEDSEL
WERKEN
ZON

Oplossing

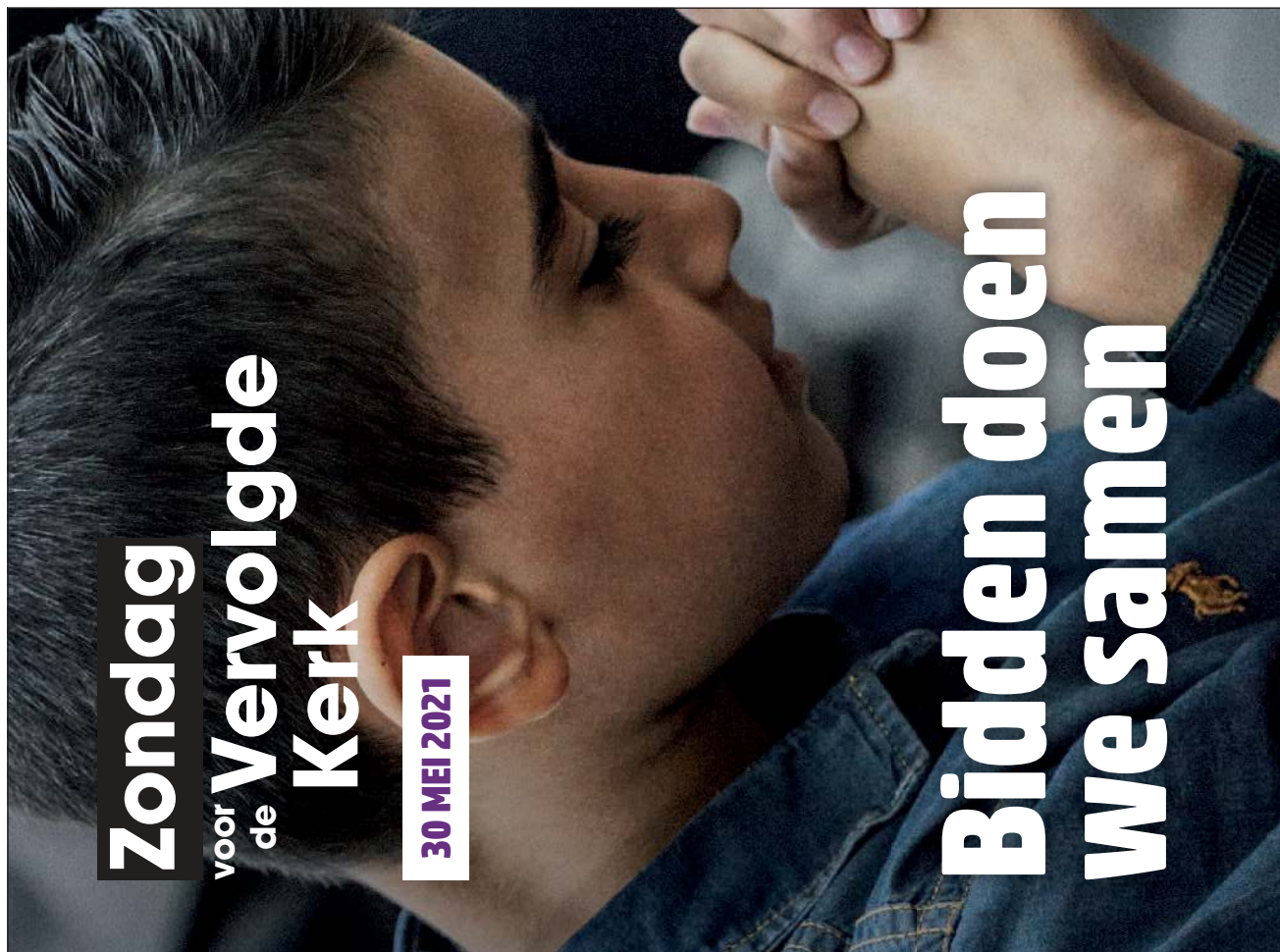
Oplossing

Vul de oplossing uiterlijk 18 juni 2021 in op www.komoverenhelp.nl/woordzoekerBHP en maak kans op één van de vijf Landwinkel cadeaupakketten.

Prijzen beschikbaar gesteld door: **landwinkel**
De Koperinkomen

Werken aan morgen!
2021

Zondag voor de Vervolgde Kerk

Bidden doen we samen

30 MEI 2021

OpenDoors
Op de bres voor vervolgte christenen

Kom jij in actie?
 Ga naar opendoors.nl/zondag